

Esipuhe

Alkusysäyksen Lappajärven ensimmäisten rippikirjojen kopioimiseen antoi v1993 julkaistu teos 'Lapuan vanhimmat rippikirjat 1667-1749'. Siinä käytetty työtapa tuntui soveltuvan hyvin myös Järviseudulla.

Järviseudun seurakuntien synty

Lappajärvi sai kappelioikeudet vuonna 1637 Pietarsaaren emäseurakunnan alaisena. Myöhemmin siitä erosivat omiksi kappeleikseen järviseudun seurakunnat seuraavasti:

448	Lappajärvi	1637
----- 420	Alajärvi	1751
----- 466	Soini	1784
----- 451	Lehtimäki	1799
----- 422	Evijärvi	1760
----- 442	Kortesjärvi	1789
----- 477	Vimpeli	1805

Yhteisajan rippikirjat ovat seuraavat:

448:IAa1	1694-1710
Hukassa	1711-1727
448:IAa2	1728-1738 ja 1739-1751
448:IAa3	1752-1779
488:IAa4	1780-1816

Yhteydenotto Järviseudun Kansalaisopistoon, johon kuuluvat Evijärven, Lappajärven, Kortesjärven ja Vimpelin kunnat, käynnisti harrastuspiirin kirjoitustyötä varten. Kansalaisopisto sai Lappajärven seurakunnalta luvan teettää A3-kokoiset paperikopiot niistä rippikirja-mikrokorteista, jotka sisältävät Järviseudun kuntien yhteisen ajan eli vuosien 1694- 1779 välisen ajan.

Tämä julkaisu kattaa ensimmäisen rippikirjan 448:IAa1 vuosilta 1694-1710. Rippikirja alkaa aukeamalta 28 ja etenee parittomin numeroin julkaisun vasemmassa ylänurkassa. Rippikirjassa sivunumero 162 esiintyy kaksi kertaa, jälkimmäinen on merkitty sivuksi 163. Julkaisun juokseva sivunumerointi on sivun alaosassa.

Työtapa

Kun harrastuspiiri oli saanut paperikopiot käyttöönsä, laadittiin lomake, jolle teksti oli tarkoitus kopioida. Jokaiselle piirin jäsenelle annettiin kotitehtäväksi tulkita ja kopioida 3-10 arkkia lomakkeille. Piirin kokouksissa lomakkeet sitten tarkistettiin pareittain siten, että uusi henkilö tulkitse tekstiä ja alkuperäinen kopioija seurasi lomaketta. Samalla myös keskusteltiin pulmatilanteista. Usein kävi niin, että koko piiri mietti paria kolmea sanaa.

Paljon keskusteltiin lähdeuskollisuudesta. Todettiin, että muodollinen lähdeuskollisuus so jokaisen rippimerkinnän kirjaaminen ja lisätietojen sijoittaminen alkuperäistä vastaaville paikoille on aikaavieppää eikä ole mahdollista tietokone-tulostuksessa, joten tarkasta muodollisuudesta luovuttiin. Päädyttiin seuraavaan ratkaisuun: Rippikirjan vasemmassa sarakkeessa olevien asema- ja nimitietojen suhteen noudatetaan mahdollisimman suurta muodollista lähdeuskollisuutta. Nimet kirjoitetaan riveittäin niinkuin ne ovat. Kysymys oli translitteroinnista nykymerkistöön. Lisätiedot kerättiin 'Lisätietosarakeeseen' riippumatta siitä, missä ne rivillä sijaitsevat. Rippipäivämääristä otettiin mukaan ensimmäinen ja viimeinen. Tämä on kyseenalaisin kohta, sillä rippimerkinnöissä on aukkoja. Joko henkilö ei ole käynyt ripillä tai sitten hän on ollut muualla. Lisätiedoissa on merkintöjä 'lähtenyt' ja 'palannut', mutta ei yksikäsitteisesti, mihin aukkoon merkintä viittaa. Tarkoituksena ensimmäisen ja viimeisen rippimerkinnän kirjaamisella on se, että henkilön on sinä aikavälinä todettu olevan hengissä.

Kun syyskautena tiedot oli käsikirjoitettu lomakkeille ja samanaikaisesti niitä oli siirretty tietokantaan, alkoivat kevätkaudella tarkastukset. Tarkastus oli parityötä. Tietokannan tulostusta tarkastettiin mikrofilmistä otettua kopiota vastaan ja Vaasan maakunta-arkistosta saatuja edesmenneen sukututkijan Viktor Peltokankaan käsikirjoituskopioita vastaan. Miksi kopioida käsin sellaista mikä kerran on käsin kopioitu? Piirin osanottajat halusivat oppia lukemaan vanhaa alkuperäistä käsialaa ja luoda tekstistä oman näkemyksensä ennenkuin tarkastukset aloitettiin. Sen jälkeen oli helppo löytää ristiriitaiset tulkinnat ja kiinnittää huomio niihin.

Loppukeväänä suoritettiin vielä Lappajärven kirkkoherran virastossa tietokannan tarkastus alkuperäistä kirjaa vastaan. Vasta siinä selvisivät muutamat kohdat, jotka aiheutuivat musteen väristä tai läpi-imeytymisestä.

Julkaisun muoto saattaa tuntua oudolta. Siinä on joitakin melkein tyhjiä sivuja. Halusimme esittää tulostuksen sivu-sivuun siksi, että tulostus vastaa alkuperäistä kirjaa ja tarvittaessa jokin keskusteltava asia on helpommin osoitettavissa. Lisäksi sivuille jää tilaa lukijan kommentteja varten.

Varoituksen sana

Tarkastuksista huolimatta julkaisu ei ole virheetön. Joissakin paikoissa on

merkintä 'xxx'. Se tarkoittaa, että asianomaista sanaa tai sanaryhmää ei ole pystytty tulkitsemaan. Julkaisu on tarkoitettu hakuteokseksi, joka on apuna mutta ei ainoana lähteenä sukututkijalle. Tulee muistaa, että rippikirjanpitäjä on kirjoittanut asiat kronologisessa järjestyksessä. Tästä saattaa johtua, että jos talossa on kaksi poikaa ja vanhempi tuo taloon miniän niin miniä kirjoitetaan 'hustru' maininnalla nuoremman, naimattoman pojan jälkeen. Kaikki rippikirjan avioliitot on tarkastettava 'vihittyjen kirjasta'.

Kiitokset

Tämän julkaisun syntymiseen ovat vaikuttaneet monet tahot. Järviseudun Kansalaisopisto otti hankkeen harrastuspiirikseen ja sitä kautta saimme käyttöömmme tilat ja kopiointipalvelua. Kansalaisopiston rehtori Lauri Vuorisalmi hankki meille Lappajärven seurakunnan rovasti Erkki Koskimäeltä luvan saada kopioida rippikirjojen mikrokorteista paperikopiot, jotka olivat koko työmme perusta. Kopioinnin rahoitti Järviseutuseura. Kaikille näille ja erityisesti rehtori Lauri Vuorisalmelle parhaat kiitoksemme. Piiriläisiä oli mukana yhteensä kymmenen. Työ oli valtava, satoja tunteja kotitehtäviä ja monta ylipitkää kokoontumistilaisuutta. Erityisen kiitoksen piiriläisistä ansaitsevat Evijärven Alapääläiset, jotka tekivät valtaosan tulkinta- ja kirjoitustyöstä. Tilaisuudesta saada suorittaa viimeinen tarkastus alkuperäistä rippikirjaa vastaan haluamme kiittää Lappajärven kirkkoherraa Hannu Penttistä sekä tulkinta-avusta Irma Siirtolaa. Vaimoni Maija-Liisa, jonka kanssa teimme viimeisen tarkastuksen, ansaitsee suuren kiitoksen myös koko vuoden aikana osoitetusta pitkämielisyydestä.

Evijärvellä 21.9.1995
Johannes Kupila